

آستی (OSTE): ابزاری مناسب برای ارتقا و ارزیابی مهارت‌های تدریس اعضای هیأت علمی و مربیان بالینی

فرشته عراقیان مجرد، دکتر اکرم ثناکو، دکتر لیلا جویباری

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی / ۱۶، ۱۳۹۵ (۲۲) : ۱۸۸ تا ۱۸۶

سردبیر محترم مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی

ارزیابی اساتید به منظور اصلاح و بهبود روش‌ها و فعالیت‌های آموزشی، کمک به مدیران برای تصمیم‌گیری معقول تر در مورد استخدام، ترقیع استادان و ارتقای آموزش به عنوان یک حرفه انجام می‌شود و بهترین راه برای کنترل کیفیت نظام آموزشی است^(۱). به عبارتی ارزشیابی اساتید ابزاری برای تعیین میزان موفقیت آنان در رسیدن به اهداف آموزشی است^(۲). ارزیابی ساختارمند و عینی مهارت‌های تدریس (آستی) در سال ۱۹۹۰ در مقالات مطرح شده است^(۳) و امروزه علاوه بر ارزیابی عملکرد تدریس اساتید از آن به عنوان معتبرترین ابزار سنجش اثربخشی تدریس بالینی دستیاران پزشکی نیز نام بردۀ می‌شود^(۴-۵). این روش نوآورانه ارزیابی عملکرد و توانمندسازی مهارت‌های تدریس همانند آزمون ساختارمند عینی بالینی (آسکی) است که به طور گسترده‌ای در ارزیابی دانشجویان پزشکی مورد استفاده قرار می‌گیرد. آستی شامل سناریوی شبیه‌سازی شده محیط تدریس است که فراغیر استاندارد به معلم بازخورد فوری می‌دهد و از مقیاس یا چک لیست رفتاری از پیش تعیین شده برای ارزیابی عملکرد استفاده می‌نماید^(۶). ایستگاه‌ها در آزمون آستی فرصتی برای مشاهده و ارائه بازخورد به دانشکده در مورد مهارت‌های تدریس مبتنی بر معیار، قابل اندازه‌گیری و عناصر استاندارد را فراهم می‌آورد^(۳).

در دانشکده‌های پزشکی در ابتدا از این مدل ارزیابی به عنوان یک روش برای آموزش و توسعه مهارت‌های پرسپیتورها استفاده می‌شده است در حالی که امرزه دامنه کاربرد آن گسترش یافته است^(۷). در یک بررسی در دانشکده دندانپزشکی نمرات و رتبه آستی اعضای هیأت علمی پس از شرکت در کلاس برنامه آموزش مهارت‌های پیشرفت، در تمام پانزده حیطه آموزشی مورد بررسی افزایش یافت و بهبود معناداری در ۹ حیطه از ۱۵ حوزه رخ داد^(۸). در مطالعه مقدماتی دیگری از آستی به عنوان یک تمرین و مداخله با هدف توانمندسازی ۱۵ پرسپیتور دانشکده داروسازی و تعیین قابلیت

* نویسنده مسؤول: دکتر لیلا جویباری (دانشیار)، دکترای آموزش پرستاری، مرکز مطالعات و توسعه آموزش، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران.

jouybari@goums.ac.ir

فرشته عراقیان مجرد، دانشجوی دکترا پرستاری، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران. (fereshteharaghian@yahoo.com)

دکتر اکرم ثناکو (دانشیل)، دکتری آموزش پرستاری، مرکز تحقیقات پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران. (sanagoo@goums.ac.ir)

تاریخ دریافت: ۹۵/۳/۲۲، تاریخ پذیرش: ۹۵/۴/۳۰

اجرایی و مقبولیت آن استفاده شد. نتیجه نشان داد مهارت‌های آموزشی پرسپتورها به طور قابل ملاحظه‌ای ارتقا یافت و آنان این نوع تمرین را روشی کارا در تقویت مهارت‌های بازخورد اعلام نمودند(۹). آستی را می‌توان برای اهداف مختلف از جمله؛ ارزیابی توانایی‌های آموزشی، افزایش مهارت‌های تدریس و ارزیابی اثربخشی برنامه‌های ارتقای اعضاً هیأت‌علمی استفاده نمود. این مدل ارزیابی از مزایای متعددی برخوردار است، ضمن این که مهارت‌های تدریس عینی و دقیق ارزیابی می‌شود، اجازه برای انجام مهارت‌ها در یک محیط واقع‌گرایانه و قابل تکرار می‌دهد و اجازه بازخورد فوری بر عملکرد فراهم می‌گردد(۸). شفاف بودن هدف و گروه هدف، شناسایی مهارت‌های تدریس و تمرکز بر آن، طراحی سناریو و ابزار ارزیابی، انتخاب و آموزش فرآگیر استاندارد، حمایت و حفاظت از استاد، تلفیق آستی با زمینه و بستر موجود از جمله مواردی است که برای هر چه بهتر برگزار شدن این روش ارزیابی توصیه شده است(۶).

در حال حاضر برای ارزیابی اساتید، بالغ بر ده نوع ارزشیابی وجود دارد که از بین آنها برخی روش‌ها مانند ارزشیابی توسط همتا، ارزشیابی توسط دانشجو، جوايز و تقديرهای آموزشی و در نهايیت پورت فolio يا پرونده کاري آموزشی نسبت به بقیه روش‌ها متداول‌تر است. به نظر مى‌رسد مى‌توان از اين رویکرد هم به عنوان ابزاری برای توسعه و توافقنمايی سازی مهارت‌های آموزشی اعضاً هیأت‌علمی به ویژه جدیدالورو، مرتبان آموزشی و مدرسین بالینی و هم به عنوان ابزار ارزشیابی مهارت‌های تدریس اساتید استفاده نمود. ناگفته نماند مرور سیستماتیک بررسی ۲۲ مقاله حاصل از جستجو در مدل‌لاین در بازه زمانی از ۱۹۶۶ تا ۲۰۱۰ نشان داد اگرچه از آستی برای ارزیابی و ارتقای عملکرد تدریس استفاده می‌شود و یافته‌های کیفی مثبتی در باره این روش وجود دارد اما داده‌های کمی بسیار محدودی برای حمایت از آستی به عنوان یک وسیله جهت ارتقای عملکرد تدریس در دسترس است(۱۰). در کشور ما نیز برای اولین بار کارگاه آموزشی ارزیابی عملکرد تدریس به روش آزمون‌های ساختارمند عینی توسط دانشجویان دکترای آموزش پزشکی با نظارت دکتر شهرام یزدانی در چهاردهمین همایش کشوری آموزش علوم پزشکی، اردیبهشت ۱۳۹۲ اجرا گردید؛ اما شواهدی مبنی بر به کارگیری آن در دانشگاه‌ها در دسترس نیست. بدیهی است همانند هر رویکرد جدیدی به کارگیری این روش نیز بایستی با زمینه سازی مناسب و توجه به بافت فرهنگی دانشکده یا مرکز آموزشی باشد تا از پذیرش و مقبولیت برخوردار گردد. ضمن این که به مطالعات بیشتری برای رسیدن به شواهدی قوی مبنی بر قابلیت پایایی و روایی این روش برای ارزیابی تدریس در داخل کشور وجود دارد.

منابع

1. Ghafourian Boroujerdnia M, Shakurnia AH, Elhampour H. [The Opinions of Academic Members of Ahvaz University of Medical Sciences about the Effective Factors on Their Evaluation Score Variations]. Strides in Development of Medical Education. 2006; 3(1): 19-25. [Persian]
2. Tootoonchi M, Changiz T, Alipour L, Yamani N. [Faculty Members' Viewpoints towards Teacher Evaluation Process in Isfahan University of Medical Science]. Iranian Journal of Medical Education. 2006; 6(1): 23-31. [Persian].
3. Sturpe DA, Schaivone KA. A Primer for Objective Structured Teaching Exercises. Am J Pharm Educ. 2014 ; 78(5): 104.
4. Soltani Arabshahi SK, Ajami A, Siabani S. [Determination of the Effect of Teaching Skills Workshop on the Quality of Residents' Teaching]. Razi Journal of Medical Science. 2004; 11(39): 49-58.[Persian]
5. Zabar S, Hanley K, Stevens DL, Kalet A, Schwartz MD, Pearlman E, et al. Measuring the Competence of Residents as Teachers. J Gen Intern Med. 2004: 19(5 Pt 2): 530–533.
6. Boillat M, Bethune C, Ohle E, Razack S, Steinert Y. Twelve tips for using the objective structured teaching exercise for faculty development. Med Teach. 2012; 34(4): 269-73.
7. Sturpe DA, Layson-Wolf Ch, Lynn McPherson M, Haines ST. An objective structured teaching

- examination (OSTE) for faculty development .Currents in Pharmacy Teaching and Learning. 2013; 5(6): 616–619.
8. McAndrew M, Eidtson WH, Pierre Gaëlle C, Gillespie CC. Creating an Objective Structured Teaching Examination to Evaluate a Dental Faculty Development Program. Journal of Dental Education. 2012; 76(4): 461–471.
9. Macedo L, Sturpe DA, Haines ST, Layson-Wolf C, Tofade TS, Lynn M. An objective structured teaching exercise (OSTE) for preceptor development. Currents in Pharmacy Teaching and Learnin. 2015; 7(5): 627–634.
10. Trowbridge RL, Snydmanbe LK, Skolfield J, Hafler J, Bing-Youab RG. A systematic review of the use and effectiveness of the Objective Structured Teaching Encounter. Med Teach. 2011; 33 (11): 893-903.